

מסורת הש"ס

(א) גישין כה. מח. לעיל נב:
 [צ"ק סט:] צילה לז:
 (ב) תמורה לז (ג) שסע ע"ש:
 (ד) [לעלי ב] ו"ש"ל (ה) ע"ז
 כב: משהדרק מ. תמורה כח:
 חולין כז (ו) ג' חסרת כה:
 לפני שסע"ז צ"ב הוא צ"ק
 (ז) חולין קמ. נמחז. מ. תמורה
 סט. חולין קלו: (ח) צ"ל כלאס
 צ"ק. (ט) ועי' היעב חוס' חולין
 קלו: (י) פט"ט. (י') [נחמזין
 כה. ד"ה ח"ל (כ) ד"ה כי
 פליגי]

תורה אור השלם

1. וְהָיָה אִם שָׁכַח אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת
וְהִזְכֵּרְתִּי וְהִזְכֵּרְתָּ
תַּחַת אֹמֶת וּמִיּוֹם שְׁמִינִי
וְהִלָּלְתָּ יְרֵחַ הָרֵבָּה אֲשֶׁר
לְךָ;
2. וְכֵן מַעֲשֶׂה בְּקֶר וְצִנָּה
כִּי אִשֵּׁר יַעֲבִיר יוֹמֵי חֲשִׁבֹת
תַּעֲשִׂירִי וְהָיָה קֶדֶשׁ לְךָ;
וְיִקְרָא כֵן לֹב
3. וּמִיּוֹם כֵּן נִכְרַל מִתְּקִיבוֹ
אֵת הָאֱלֹהִימוֹת
אֵלֶיהָ כִּי מִשְׁתַּחֲוִי בָּהֶם
בָּם לֹא יִרְעוּ לָבָּם;
וְיִקְרָא כֵן כֹּה
4. וְהָיָה אֲשֶׁלֶּה אֶת הָאֱרֶץ
וְהָיָה חֲשִׁימָה יִשְׁתַּחֲוִי
כֵל בְּשֵׁר אֶת דְּרֹבָה עַל
הָאֱרֶץ;
בְּרִאשִׁית וִי שִׁי
5. כִּי תִשְׁתַּחֲוִי וְיִשְׁתַּחֲוִי
לָבָם פֶּסֶל מִתּוֹמֵת לֹב מִמֶּלֶךְ
תִּבְנוּת וְכִי אֶת נִקְבָּה;
דְּרִיבִי דִּט
6. אֶת בְּשֵׁר כִּי טוֹב הָיָה
וְלֹא יִמְרֹנֶה וְלֹא יִמְרֹנֶה
יִמְרֹנֶה וְהָיָה וְהָיָה וְהָיָה
יְהִי קֶדֶשׁ לֹא יִנָּאֵל;
וְיִקְרָא כֵן לֹב

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שעס הכלל מותרים
אורח: אמרתי: (ב) שם נחשפה
חוקן חן הבלאים והדפסיה
וכי' כל שמהא אמו או
שמשחיה וכו' חפי' נחשפה
אמו: (ג) ריש' חן נחשפה
אומר קסנר לאו סקיהא ווא
וכי' גומבשר: ומי: (ד) ריש'
אומר נעל וכו' וכלל נחשפה
ואח"כ מ"ה שבענר הכלל
עשרה הטלעים שבענר
ארתח שהלבל עמורח ס"ד
ואח"כ מ"ה אסורין: (ה)
הא נחפ' וכו' נחפ' שמשפה
שעמו שרין אלף ל"ו
זח:

מוסף רש"י

האריזון לקוחה
 דן, ולא שמרין ויכרנו לו
 חמל קדו ורעמו וקדמו
 חרות צלם אלהי שמש
 חסד לו חסד אלהי וסוד
 חלופי חלקים וסוד חסד
 לקוחות ומחירין וסוד
 (ביצה ד' ע"ב ב"ק ס"ס)
 חסד ויכר חסד חסד
 מחסד ויכר חסד חסד
 משעקא (גיטין ס"ב) ומחירין
 ומחירין (ע"ב) וס' אבן
 פרט של השמחה חסד
 חסד ויכר חסד ויכר
 חסד, חסד, חסד
 (מחירין ע"ב) דברתי -
 קדמתי, כי ששחמתי
 חסד, חסד, חסד
 ששחמתי חסד חסד חסד,
 חסד חסד חסד חסד חסד
 חסד חסד חסד חסד חסד
 חסד חסד חסד חסד חסד

רוצב וזרע, ועבודה זרה.
נעבד, שהמחזיקים להם
(שם), כי השחית כל בשר.
דור המבול חמץ, ודור
המבול צערו קלקלו כדכתיב
(בראשית ו) ויחמו להם נשים
וגו', שהיו מוקקין לנשי רעיהן
ולכל צמח וחי (חולין שם,
ובעירי שנהדרין נז' ועיי' כג:).
פרט לטרפה שאינה
עוברת. כגון שנחטף גלגלי מ

מעשר בהמה פרק תשיעי בכורות

ואזרח רבי יוחנן לטעמיה. דאין ברירה: וזריכי. הך תרמי דרבי יוחנן: צה א"ר יוחנן. דאין ברירה ופטורין משום דמעשר בהמה אימקס לבין כדמכזי (שמות כב) כבור בנין תמן לי כן תעשה וגו': כבור נך. שגולד כרשות: ואי אשמעין שדה. הוה אמינא

בההיא קאמר רבי יוחנן משום לנחומא
אזיל משום ספיקא אכל הכא דלקולא
הוא ה' דמיפטר ממעשר אי נמי
לנחמיה דלגבי יובל צעין שיהא
חוזרת קרקע לתחלתה שהיה ציד
אכל גבי מעשר ליכא למימר הכי:

וְכֵן הַשּׁוֹפְרִין. בְּמִסְכַּת תְּמוּרָה בִּפְרָק
כָּל הָאֲסוּרִין: אֶחָד נָעַל עֶשְׂרֵה טָלָאִים
וְאַחַד תַּשְׁעָה טָלָאִים ^(ה) וְכָלֵךְ עִמָּהֵן
אוֹתָן עֶשְׂרֵה הַטָּלָאִים שֶׁנִּגְדָּה הַכֵּלֵךְ
אֲסוּרִין לְמוֹצָא דְּלֹאֵךְ מִהֵן הִיא חִילוּפֵי
שֶׁל כָּלֵךְ וְהִיא מַחֲרִי כָלֵךְ וְלֹא יֵדְעִין
הִי נִיחָה: **שַׁעַם הַכֵּלֵךְ** הַתַּשְׁעָה שַׁעַם
הַכֵּלֵךְ לֵית בְּהוּ אִסְרוּרָה: אִי דִשּׁוּ כוֹלָהוּ
לְהַדְרִי. כֵּן כֵּשׁ בְּצִוּוֹת מַשְׁחָה יֵשׁ
לִי מִזֶּכֶר בְּצִוּוֹת שֶׁעָשְׂרָה טָלָאִים כְּמוֹת
וְנִמְאָל שֶׁהַעֲשִׂירִי כִּנְגַד הַכֵּלֵךְ הִכִּי נָמִי

ד'ש צריה ונוטל אחד במחיר כל
ואוכלו והשאר מותרין לגבוה: **הא**
במאי עסקינן. דכולהו אסירי **ה** כגון
ללא שו' אהרדי שמשעה ככשי' שבתוך
ה עשרה שוין יותר ממשעה שעס
ה אותו הכלב והכלב שוה את העשירי
ואתו משהו ששוין אותו ממשעה
ה ש' כנגדו יותר ממשעה שעמו דהשתא
הוי יותר כלב הולך בכל המשעה
ש' כנגדו בכל חד פורתא והעשירי
ה כנגדו. והמורה גרים כגון דשוה כל

חד וחד ארבעה חזי ופלגי פ' חומשא
 וכלנא חמשא חזי דההוא חזא שיך
 ואמי ככולהו ופירושא הכי דשוי כל
 חד וחד מאתון עשרה סגנא הכלל
 ד' חזי ופלגי חומשא דוואל נמנא סכל
 העשרה שוין ארבעים וחד חזי עשברה
 חלאי חומשין עושין ה' חומשין דהיינו
 חזא והכלל שיה ה' חזים נמנא שתשעה
 שעמו אינן יאוש אלף ג' חז וואירו
 חמשה הרי ארבעין וחד השמא לא
 שוי אותן שעס הכלל אלף ד' חזי כל
 חד ים ואתון סגננדו שוו כל חד
 ד' חזי ופלגא חומשא דוואל נמנא
 סכל משה את כולם וכלל אותן
 סגננדו שיך חילוף הכלל אותו חזי
 חומש סכל אחד שיה יותר על ארבע
 חז ים מחילוף סגננד אותו חז סהכלל
 שיה יותר מארבע: **ברית'** כל
שמה אמו בשעת לידה. וכל טעמא
 דמתינתין מפרש בגמרא: והשנה
 קיים. והעור קיים: אין זה יאוש.
 בגמרא (ע"פ) מפרש טעמא: **גב' שור** ו
כש גבי שאר כל הקדשים כתיב:
נדמה שאמו רחל והוא דומה לעו:

נְלָאִים: מִן הַתִּישׁ וְהַרְחֵל זֶה: **נֶאֱמַר**
פָּרַע לְכָל הַשָּׂמֹום הֵלְלוּ. כְּדִפְרִישִׁית לְכֹלֵי־
לְעֹרֶפָה דְּכַמְצִי זֶה (וַיִּקְרָא ה') כָּל אִשָּׁה
מִיִּזְ"ח טְרִיפוֹת וְחֹלִיין מִזֵּן: **הַכֵּל** דִּקְתָּה
עֲמָה כְּכֹון שְׂמִיךְ לֶה זֵין קְרִינִיה:
חֲתַם מִקְדָּשִׁים: **הֵינִי נָמִי לֹא.** דִּהָא כֹּלֵי
וְנִרְצֵה וְכֹכּוֹן שְׂאִין זְבֻדָּה אֵלֶּה עַד אֲחֵד
מִן הַלָּאִן הַלְוִיָּה אֵת הַמּוֹקֵשׁ: **וְאָמַר**
וְכֹלֵהוּ אֵין קְרִינִיה רְחֻמְנָה זְבֻדָּה עִם דְּלִיל
וְעֻבְדָּה וְזֶה פּוֹסְלִין זְבֻדָּה: **דִּהָא** אֲקִישְׁיִנִי
הוּא. אִי זִכְרֵי אִי נִקְשָׁה הֵלֶכְך מִמֶּה נִפְיֵי

הארכוזה ולמעלה, דאינה חיה, אי נמי שאינה עוזרת בצרי

ולריב. הק' תרתי דרבי
ורין משום דמעשר זהמה
ך תתן לי כן תעשה וגו':
תענין שדה. הוה אמינא

ואזדא ר' יוחנן למעמי
האחין שחלקו לקוחו
ביוכל וצריכי דאי אש
ר' יוחנן דומיא דבנך
שורך וצאנך בכרור ל
דאמר רחמנא ליהדר
לא ואי אשמעינן ש
לכתחלה אבל הכא א
וכן השותפין שחלקו
נטל תשעה וכלב
שעם הכלב מותרים
ברירה ^א ליכרור חד
ולשקול והנך לישתרו
כולהו להדדי ה"נ הכא
כולהו להדדי ושוי הא
משהו משיך ואתי בכוי
לדיר להתעשר חוץ כ

ויוצא דופן ומחוסר זמן
 ילדה ר' יהושע אומר
 ה"מ דת"ר ⁷ שור א
 ילוצא דופן והיה שב
 ישמעאל בנו של רבי
 להלן תחת אמו מה
 הללו ומה באו פרמ

הא דתנו רבנן הרובין
ואנדרוניוס כולן נכנן
שומטום ואנדרוניוס
מקדשים הני נמי לא
רבינהו דכתיב כ"י מ'
ישמעאל כל מקום ש'
דבר ערוה דכתיב כ"ד
דכתיב פן תשחיתון
וכל שהמום פוסל ב'
פוסל בו אין דבר ע'
פסיל ביה מומא דכתי'
זרה נמי לא פסיל ב'
ואתנן דבר ערוה ומומ'
הוא ר"ש בן יהודה א'
קדשים זכר ודאי ונקב'
תחת מקדשים ת"ר
דברי ר"א בר' יהודה
אני שמעתי הימנו אף
מקדשים הני נמי לא
כתיב "פרט למרפה שא"

ו. צמער צהמה תחת הש
עצבור פרט לטרפה שאינה
צמתינין לאחייו מאי: מ
פסולי בקדשים דחניא תת
י שני עדים בת קטלא אה
י. ויף. מקדשים הני אחר
רי אוק. עבד גל צל חזו
רחמנא למוס דכתיב (ויי)
מיעשרי ורבי שמעון סבר

(תמורה כט. וש"מ שם) ומינה יליף שאר טי

חזו"ן מן הכתובים ב'ו'. הוה מלי נמי למיתני דנמה דהא מפרש טעמא בגמרא משום דליפנין תחת תחת מקדשים אצל צכל מקום דחשיב ^(ט) (טרפה) רגיל לדלג דנמה כאלו הוא צכלל כלאים משום דדמי ליה קלת: **פרמ** לטרפה שאינה עוברת. דבהמה

שמתכו רגליה מן הארצות ולמטה
היא י" מ"ח טרפות והם במנחות
(דף ו.) מנריך תלמא קראי בטרפה
חד לטרפה ממעי אמו דלא היתה לה
שעת הכושר וחד לטרפה ואחר כך
הקדישה וחד להקדישה ואחר כך
נטרפה ומן הארצות ולמטה משצין
ליה עוצרת כיון דאינה י"ח נטרפה^ט :

כֹּל שֶׁהוּמוֹם פּוֹסֵף בּוֹ דָּבָר עֲרוּה וְעֵבֻדָּה וְזֶה פּוֹסֵפִין בּוֹ. כּוֹלֵי עֲלֵמָא אֵינְת לְהוּ הֵךְ דִּרְשָׁא אִפִּי מֵאֵן דִּמְמַעֵט רוּבָּע וְנִרְבָּע מוֹקָפָה וְנַעֲבָד מִמֵּן הִבְהֵמָה וּמִמֵּן הִבְקֵר צִי' כֹּל הָאֶסְוִרִין (מִפְּרִיָּה כֹה). (דִּפְרִישְׁתִּי' לַעֲלֵי) צִפְרָק הַלּוֹקֵם צִהֵמָה):

זכר ודאי נקבה ודאית לא מומנס
בו. הך סוגיא דלא כרז
חסדא וריש לקיש כדפרישית לעיל
בסוף על אלו מומין (דף מנ: פ').
דפריש

ליתום ואיזהו יתום כל שמתה אמה [או] שנשחטה ואח"כ נשחטה אמה והשלח קיים אין זה יתום: גמ' מנא כשכב פרט לכלאים או עזי הפרט לנדמה כי יולד פרט לת ימים פרט למוחוסר זמן תחת אמה פרט ליתום רבי ויחנן בן ברוקה ואמר נאמר כאן ² תחת השבט ונאמר הולך פרט לכל השמות הללו אף כאן פרט לכל השמות ורבה אף להלל פרט למרבה הכל לאיתווי מאי לאיתווי

והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר וטומטום
 ין לדיר להתעשר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש
 ין נכנסין לדיר להתעשר ותנא דידן אי גמר תחת תחת
 יאי לא יליף הני מנא ליה לעולם גמיר והני רחמנא
 חתם בהם מום בם לא ירצו לכם ^א ותאנא דבי רבי
 אמר בו השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודה זרה
 השחית כל בשר את דרכו על הארץ עבודה זרה
 שיתם לכם פסל תמונת כל פסל תבנית זכר או נקבה
 דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו וכל שאין המום
 יה ועבודה זרה פוסלין בו והאי מעשר הואיל ולא
^א לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו דבר ערוה ועבודה
 זרה רובע ונרבע דבר ערוה מוקצה ונעבד עבודה זרה
 ר איתקש לאתנן טומטום ואנדרוניגוס קסבר ספיא
 מר [כו'] קסבר ^א ^א ספיא הוא ^א מיעט רחמנא גבי
 ודאית ולא טומטום ואנדרוניגוס מעשר נמי גמר תחת
 כל נכנסין לדיר להתעשר חוץ מן הכלאים והטרפה
 איש כפר ברתותא שאמר משום ר' יהושע אמר ר"ע
 ויצא דופן ומחוסר זמן ויתום ות"ק אי גמר תחת תחת
 יאי לא גמר בשלמא טרפה כל אשר יעבור תחת השבט
 ונה עוברת אלא כלאים מנא ליה לעולם גמר וביצא דופן
 סבר

וְנֹאמַר לְהֵן. כָּל הַקְדָּשִׁים תַּחַת אֲמוֹ: מִה לִּפְנֵי. כָּל הַקְדָּשִׁים:
וְיִתּוּס אֶף בַּמֶּשֶׁר הִבִּי נָמִי וְהִינֵנּוּ טַעְמָא דַּמְתִּינִין וְמִה מֶשֶׁר פֶּרֶט
עֲזַרְתָּ דְּבַהֲמָה שִׁמְחִתּוֹ רִגְלִיה מִן הָאֲרֻכּוּתָהּ וְלַמַּעֲלָה וְזוֹ הִיא אַחַת
מֵאֵל. שֶׁפִּרְשִׁינָהּ לְהַקְרִיב לְעֲזוּדָה זֹרָה: וְעֲזָדָה. שֶׁעֲזָדָה אֶת הַבַּהֲמָה
יִתְנָה הֶכֶל לְאֲתוּרֵי כָל הַיָּי דַּמְתִּינִין: אִי גַמֵּר. מֶשֶׁר תַּחַת
רָרָה בִּפְרָק כָּל הָאֶסְרוּרִין (דָּק כַּח) מִן הַבַּהֲמָה (וְיִקְרָא אֵל) לְהוֹצִיא רֹבֵעַ
מִצִּי וְאֵת הַבַּהֲמָה מֵהַרְגוֹ (שֶׁס כ) מִן הַבֶּקֶר (שֶׁס א) לְהוֹצִיא אֶת הַנֶּבֶז
מִחוּסָר זֶמֶן וְיִתּוּס מִנְּהָ לִיּה דְּלִין מִשְׁמֵרִים: וְהִנֵּי רֹבֵעַ וְנֶבֶז
לְהַקְרִיבָה יֵאָבְלוּ בַּזְמוּנִי לְעֵלִים: כִּי שֶׁמֶסֶם פֹּסֵל זוֹ דְּרִבֵּי עֲרוּה
(כ) כִּי מִשְׁחַתֵּם בָּהֶם מֵוֶס בָּהֶם: טוּמְאוֹס וְאִנְדְּרוֹיְנוֹסִיין סִפִּיקָא
רִיבִיה בְּפָנֵי עֲמָהּ הִיא: הִנֵּי נָמִי לֹא. יוֹאֵל דּוֹפֵן וּמְחוּסָר זֶמֶן וְיִתּוּס:

ות (חולין קלז): משום דאין לה חיות לא חשיב לה עובדת, והאי קרא כמיב צמער וגמירין שאר קרבות

עין משפט
נר מצוה

בד א מיי' פי"א מהלכות
שמטה ויוצל הלכה יט
וע"ש:

בה ב' מ"י פ"ד מהלכות
איסורי מזבח הלכ' יז:
בו ג' מ"י פ"ו מהלכות
צבורות הלכה יד סמג

עשין ריב:
בז ד מיי' פ"ג מהלכות
איסורי מוצא הלכה ד:

בַּח ה' מִיִּי שֶׁם הִלְכָה ה':
בַּח ו' ז' מִיִּי שֶׁם הִלְכָה ד':

שיטה מקובצת

א וַיֹּאמְרוּ אֹתוֹ מִן הַמִּנְחָה
 ב מִן הַכֹּהֲלִים וְהַדְּרֹשִׁים
 ג הוּא וּמִיֶּשֶׁת מַעֲמֵה
 ד הוּא לְפֶטֶר מַעֲשֵׂה
 ה כִּי כֹהֵן לְנִחֵם
 ו תִּשְׁעֶה שְׂכַנְדְּרוֹ יִתֵּן
 ז וְהַעֲשִׂיר כָּלֹל כְּנֹדֵה
 ח וְסֻלְגֵי הַחֹמֶשׁ וְיֵאָזֵן
 ט שְׂרָאָה אֵין חֵד וְחֵד
 י וְאוֹתוֹן יֵזֶה הוּא מַחֲלִיק
 יא הֵן דִּמְתַּעֲשֵׁרן הַסֵּד
 יב דְּמֹנִי
 יג רִבְעִיָּה דְלַעֲשִׁרְתָּהּ
 יד וְאֶנְדְּרוּגִינוֹס קִסְבֵּר
 טו אַחַד מִיָּהּ
 טז דְּהֵינָה אֵלֶּה כְּלֵמָהּ מֹמֵם
 טז כְּעֵלְמָהּ

רבינו גרשום

ואדא ד' ויחנן לשמע'י
לדלי'ת לי בירה ומשכ'ת
למחור'י וכן בירב'ל דאין
אומרי'ן וזו חלקן ומגבי'ן;
אשר שור' חלקן כבור' ל'
שאהל חלקן ואין בירה.
שאהל שדה לש' ירושה לה'
מכר אור' אימ' אל ליהד';
אז' אשמעני' שרה. וירוש'ת
למחור'י וזו לה' חלקה'
הינו חומרא. אבל הא'
מגבי' שמה' א' שר' א'
ל' כלכותה' הינו קול'
דפסרי' מעשר' אימ' אל'
א' ימ' א' אשמעני' כשה'
לכלכותה' וזו למחור'י
משום דתחלה' כלומר
והשתא כ' מחור'י ש'
ל' חז' לדתרה' קודם
בכתלה'. כש'מקרא קודם
לחוקה' ומקמי' קרא דתכי'
שכתבו א' לאחוריה' קול'
למחור'י א' בירה י' הכי'
למחור'י אבל הכא מעשר
הבמה' ליה' דין חז' וזה'
בבב'ל אימ' ליה' קול'
ל' דל': כשנ' הכלב
אסור' ל' תעשה' אל' נגמ'
וידעני' הי' ניהו הי' מחז'
ל' ב'חלופ' א' ישרשו ליה'
ששתה' כהדיר' כל' חז' וזה'
שוה' כמו הכלב הכי' נגמ'
דמאר'ן ל'כר' חז' נגמ'
הכלב: דהא' משו' שייך
ב'כלול' י' וליכ' א' חז'
כלב' כשנ' הכלב כל'ן
אסור' להקרה' ל' שמה'
כשנלדו וז' אונחשה'
אז' פירש' למיח' חז'
ל'חיים: והשלח' קים. וזה'
היה' שכל' אור' דבור'
כעבור' אמו' ולחמ' ב' און ו'
שור' אז' שכש' שיה'
מיוח' שור' אז' שכש' שיה'
ל'כלאים: ומה' נאן' במעשר'
שור' לטרפה' (שכבור')
דכתיב' כל' אשר' יעבור'
שור' לטרפה' אהני' עוברת'
אז' חל'ן קודש' קים
ל'טרפה' טומטום' א' כנס.
דקדשה' דרביה' חז' ואז' אל'
נגמ'. ה'ן גופיה' דמעט'
מ' מלי: אישק' אל' חז'
דכתיב' כל' קרא: א' קסבר'
א' ומה' נפש'
אז' שור' אז' נגמ' דא'
חייב' מעשר': כיצור' דופן